

## N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 31 Mars 1885, kl. 3 e. m.

*Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i 17 § Riksdagsordningen.*

I afsigt att råda bot på den röstspliftring, som vid val af riksdagsmän i Andra Kammaren i stor utsträckning förekommit, har Herr *C. J. Petersson* i Eksebo uti en från Andra Kammaren till Utskottet hänvisad motion, N:o 143, med anmärkning, att den s. k. offentliga kandidaturen, genom hvars användande ifrågavarande olägenhet skulle försvinna, icke synes rätt väl stämma öfverens med det svenska folklynnet, föreslagit den redan vid landstingsmannaval använda utvägen, att, der ingen vid första omröstningen erhållit mer än halfva röstetalet, ny omröstning anställles mellan dem, som erhållit de flesta rösterna, till dubbla antalet af dem, som skola väljas. »Orsaken», yttrar motionären, »hvarför vid andra omröstningen endast får röstas mellan dubbla antalet af dem, som skola väljas, är den, att intet annat sätt finnes, enligt hvilket absolut röstöfvervigt med säkerhet kan uppnås.»

Men då vid riksdagsmannaval det omedelbara valsättet, enligt motionärens åsigt, är att föredraga och bör användas, der det utan skada kan ske; samt det viktigaste inkastet mot dess bruk, faran för röstspliftring, genom de föreslagna omvalen blefve undanröjdt, anser motionären vidare, att det omedelbara valsättet borde öfver allt användas vid den andra omröstningen, äfven der den första skett medelst elektor.

Motionären föreslår därför,

att Riksdagen ville för sin del besluta ungefärligen följande ändrade lydelse af 17 § Riksdagsordningen: Vid såväl elektors- som riksdagsmannaval tillkommer hvarje röstande en röst. Den, som dervid erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, vare lagligen vald. Har ingen eller ej tillräckligt många uppnått detta röstetal, låte valförrättaren ofördröjligen verkställa ny omröstning till utväljande af det antal, som återstår. Denna omröstning sker mellan dem, som första gången erhållit flesta rösterna, till dubbla antalet af dem, som skola väljas; och skall kallelse till sådant omval åtföljas af uppgift å dem, som dervid komma under omröstning. Vid sådan omröstning skall alltid det omedelbara valsättet användas; och vare den eller de valde, som då de flesta rösterna erhållit. Mellan lika röstetal skilje lotten. Vid dessa val — — — — tillkommer.

Utskottet anmärker till en början, att det föreslagna valsättet icke gifver trygghet för uppnående af absolut röstöfvervigt. Om t. ex. i en stad, som har att utse två representanter, 1,000 valmän deltaga i omvalet, kan det inträffa, att af de fyra personer, som då komma under omröstning, A erhåller 900, B och C hvardera 450 och D 200 röster. Kongl. förordningen om landsting förutsätter också en dylik möjlighet, då den stadgar, att den är vald, som vid den senare omröstningen erhållit *de flesta rösterna*.

Motionärens förslag, att vid omvalet alltid omedelbart valsätt skulle användas, står, så vidt Utskottet kan finna, icke i något sammanhang med motionens egentliga syfte, utan beror snarare på motionärens allmänna uppfattning af detta valsätts företräden framför det medelbara. Emellertid strider detta förslag uppenbart mot grundtanken i 16 § Riksdagsordningen, som just betraktar det medelbara valsättet såsom det primära, hvans frångående icke bör valmännen påtvingas.

Men äfven oafsedt dessa mera formella invändningar, kan Utskottet icke gilla sjelfva syftet med motionen. Utskottet medgifver, att vid ifrågavarande riksdagsmannaval stor röstspliftring gjort sig gällande, och delar naturligtvis också motionärens åsigt om önskvärdheten af att valresultatet i högre grad blefve ett uttryck af åsigterna hos valmännens flertal. Men detta önskningsmål hvarken kan eller bör vinnas så att säga på konstladt sätt — genom att tvinga valmännen att rösta på andra än de sjelfve vilja; i den mån kännedom om och in-

trasse för allmänna angelägenheter mer och mer spridas bland alla samhällsklasser, i den mån alltså den röstande med klarare blick för och sjelfständigare uppfattning af statens kraf lägger sin röstsedel i valurnan, skall det åsyftade ändamålet utan lagstiftningens hjälp falla af sig sjelft, såsom en mogen frukt af folkets politiska uppfostran.

Utskottet hemställer alltså,

att Herr C. J. Peterssons ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 Mars 1885.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.

---